

ESPURNES BARROQUES

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Imaginario: un llibre de viola de mà

ARIEL ABRAMOVICH i
MARÍA CRISTINA KIEHR

Diumenge 18 de maig de 2025, 11:30h

Sant Martí de **Correà**
MONTMAJOR (BERGUEDÀ)

Valora'ns

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Fes-te amic i consulta la resta de
programació d'Espurnes Barroques!

www.espurnesbarroques.cat

Programa

Juan Vásquez (c.1500-c.1560)

O dulce contemplación, a 4

Vos me matastes, a 3

Por una vez que mis ojos alcé, a 4

Josquin des Prez (c. 1440-1521) / **Luys de Narváez** (pub. 1538)

La canción del Emperador, a 4 —instrumental—

Cristóbal de Morales (1500-1553) / **Miguel de Fuenllana** (1500-1579)

Benedictus de la *Missa Mille regretz*, a 3

Adrian Willaert (1490-1562)

O dolce vita mia, a 4

Juan Vásquez

Qué sentís coraçon mío, a 4

Julio Segni da Modena (1498-1561)

Ricercar —instrumental—

Jacques Arcadelt (c.1504-1568)

Chiare fresche et dolci acque, a 5

Anònim, Cançoner d'Uppsala (pub. 1556)

Si de vos mi bien me aparto, a 5

Jacques Arcadelt

Se per colpa del vostro fiero sdegno, a 4

Adrian Willaert

Se pur ti guardo, a 4

Cipriano de Rore (1515-1565) / **Anònim** (Manucrit Castelfranco Veneto)

Anchor che col partir, a 4, fantasia sobre el madrigal —instrumental—

Juan Vásquez

Si no os hubiera mirado, a 4

De los álamos vengo, madre, a 4

Quien dice que l'ausencia causa olvido, a 3

Duélete de mí, señora, a 3

Durada musical aproximada: 65'

Notes al programa

UNA JOIA IMAGINÀRIA

Si la viola de mà (en castellà *vihuela*) va ser tan popular a l'Espanya del segle XVI, cal fer-se dues preguntes: ¿per què se'n conserven tan poques? I ¿per què tenim tan poques fonts musicals vinculades a aquest instrument?

Pel que fa a la primera pregunta, avui dia només es coneixen cinc o sis violes de mà dels milers que es van construir durant el segle XVI. De la resta, no en sabem gairebé res. Algunes, d'una bellesa excepcional, es van conservar; moltes d'altres probablement es van transformar en guitarres, van caure en desús, es van trencar o bé es van corcar i es van acabar cremant.

¿I la música? Només s'han conservat set llibres de viola de mà, que contenen poc més de set-centes composicions. I aquí sorgeix una altra pregunta. ¿Per què es va publicar tan poca música per a viola de mà? Això s'explica, en part, perquè a l'Espanya del moment no hi havia una gran indústria editorial musical. La majoria dels impressors que van publicar llibres per a viola de mà només ho van fer una sola vegada. Tot i així, al llarg del segle XVI, a la península ibèrica, hi va florir una activitat notable de copistes professionals. Així doncs, obres com les que escoltarem en aquest concert sovint circulaven en còpies manuscrites.

És per això que el projecte d'Ariel Abramovich de crear un cançoner imaginari no resulta gens descabellat. Es podria definir com un extraordinari exercici de fantasia versemblant, que en aquesta ocasió comptarà amb la fantàstica veu de la reconeguda soprano Maria Cristina Kiehr, una veritable referent mundial en l'àmbit de la interpretació amb criteris històrics. Prenent com a base els llibres que s'han conservat amb obres per a viola de mà, el *vihuelista* argentí —fincat a la península des de fa anys— ha (re)construït un nou cançoner “imaginari”. Per fer-ho, ha fet feina d'orfebre, cisellant una nova joia amb el valuós material del segle d'or i amb tot el coneixement de les tècniques de l'època, però forjada cinc segles més tard del que seria natural.

Dels llibres que ens han arribat fins avui amb repertori per a l'instrument, en coneixem bé els compositors de polifonia vocal més estimats pels instrumentistes i pels cantants que s'hi acompanyaven. Entre els espanyols destaca Juan Vásquez, especialment per les seves cançons profanes. En l'àmbit sacre, el més celebrat va ser Cristóbal de Morales. També van influir a Espanya madrigalistes flamencs com Adrian Willaert i Jacques Arcadelt. Si bé podria semblar que la seva música arribà a les latituds castellanes per la connexió política entre els Països Baixos i la Península amb la dinastia dels Habsburg, el cert és que la seva música va arribar-nos per altres viaranyes. La transformació dels seus madrigals polifònics en cançons acompanyades de llaüt va tenir un gran èxit a Itàlia, i els *vihuelistes* espanyols van seguir aquest exemple. En aquest concert, s'hi interpreten dos madrigals de Willaert: "O dolce vita mia" i "Se pur ti guardo".

Entre els compositors estrangers que formen part d'aquest programa, cal destacar la figura de Josquin Desprez, autor del motet "Dulces exuviae". Aquestes peces, juntament amb madrigals de col·leccions com el *Cançonier d'Uppsala*, integren una antologia que es presenta en una notable varietat de combinacions sonores. El resultat és una experiència auditiva que fusiona allò real i allò imaginari, sense cap frontera perceptible, talment un collaret de perles naturals i artificials que enjoia —des del segle XXI— els set volums originals per a l'instrument.

John Griffiths

Músic i musicòleg

Textos

O dulce contemplación (Garcí Sánchez de Badajoz, Cancionero general, València, 1514)

O dulce contemplación!
¡O preciosa fantasía,
que me muestras cada día
una tan clara visión
qu'es salud del alma mía!
Es tan grande la excelencia
de tu linda preeminencia,
¡ue, por tu gracia escogida,
bivo yo de nueva vida,
después de muerto en ausencia.

Vós me matastes (Anònim / tradicional)

Vós me matastes,
niña en cabello.
Vós me aveis muerto.
Ribera de un río
vi moça virgo.
Niña en cabello,
vós me aveis muerto.

Por una vez que mis ojos alcé (Anònim)

Por una vez que mis ojos alcé
dicen que yo lo maté.
Ansí, vaya madre,
virgo a la veguilla,
como al caballero
no le di herida.
Por una vez que mis ojos alcé
dicen que yo lo maté.

Benedictus de la Missa Mille Regretz

Benedictus qui venit in nomine Domini.

Beneïts aquells qui venen en nom del Senyor.

O dolce vita mia (Anònim)

O dolce vita mia, che t'haggio fatto,
che minacci ogn' hor, con tue parole,
et io mi struggo come nev' al sole.

*Oh dolça vida meva, què t'he fet,
que em m'amenaces tothora amb les teves paraules,
i jo em fonc com la neu al sol.*

¿Qué sentís, coração mío? (Comendador Escrivá, Cancionero general, València, 1511)

¿Qué sentís, corazón mío?
¿No dezís
qué mal es el que sentís?
¿Qué sentistes aquel día,
quando a mí señora vistes,
que perdistes alegría
y el descanso perdistes?
Como a mí nunca bolvistes,
¿No dezís
qué mal es el que sentís?

Chiare, fresche et dolci acque (Francesco Petrarca)

Chiare, fresche et dolci acque,
ove le belle membra
pose colei che sola a me par donna;
gentil ramo ove piacque
(con sospir' mi rimembra)
a lei di fare al bel fianco colonna;
herba et fior' che la gonna
leggiadra ricoverse
co l'angelico seno;
aere sacro, sereno,
ove Amor co' begli occhi il cor m'aperse:
date udienza insieme
a le dolenti mie parole estreme.

*Fresca i dolça aigua clara,
on els bellíssims membres
posava la que em sembla única dona;
gentil branca on encara
(ah, Déu, com m'ho remembres!)
el dolç frec del seu flanc cansat ressona;
herba i flors que la bona
gonella recobria
i l'angèlic si amè;
aire sacre, serè,
on Amor amb bells ulls el cor m'obria,
doneu orella ensems
als meus adolorits dictats extrems.*

(Trad. Miquel DescLOT)

Si de vos mi bien me aparto (Anònim)

¿Si de vos mi bien me aparto
que hare?
Triste vida bivre.
El bien tiene condicion
de ser de todos querido,
si alguno lo a perdido
no le faltara passion.
¿Pues yo con tanta razon
que haré?
Triste vida bivré.

Se per colpa del vostro fiero sdegno (Jacopo Sannazaro)

Se per colpa del vostro fiero sdegno,
il dolor che me affligge,
Madonna, mi trasporta al alta Stigge:
non havro dol del mio supplicio indegno,
né del eterno fuoco:
ma di voi, che verret' a simil loco.

Perché soventi in voi mirando fiso
per virtù del bel viso
pena non fia la giù che al cor mi tocchi,
sol' un tormento avrò, di chiuder gli occhi.

*Si per culpa del vostre cruel menyspreu,
el dolor que em turmenta,
Senyora, em porta cap a l'Estígia,
no patiré pel meu suplici indigne
ni pel foc etern
sinó per vós, que vindreu al mateix lloc.*

*Perquè, mirant-vos fixament,
per virtut del vostre bell rostre,
no em tocarà el cor cap pena d'allà baix;
només tindrè un torment: tancar els ulls.*

Se pur ti guardo (Anònim)

Se pur ti guardo
dolce anima mia,
tu me ne trai
del peto il vivo core,
caro thesoro
viso mio bello.

Deh non mi dar tanto martello
ch'io son pur tuo servitore.
Deh non mi far morir,
o dolce anima mia.

*Només et miro,
dolça ànima meva,
i em treus del pit
el cor viu,
preuat tresor,
rostre bell meu.*

*Et prego que no em colpegis tant,
a mi que sóc el teu servent.
Et prego que no em facis morir,
oh dolça ànima meva.*

Si no os uviera mirado (Anònim)

Si no os uviera mirado
pluguier'a Dios que n'os viera;
porque mi vida no fuera
cativa de su cuidado.

Mas, pues os é conocido
solamente por quereros,
quiero más quedar perdido
que cobrado por no veros.

De los álamos vengo, madre (Anònim)

De los álamos vengo, madre,
de ver como los menea el ayre,
de los álamos de Sevilla,
de ver a mi linda amiga.

Quien dice que l'ausencia causa olvido (Juan Boscán)

Quién dice que l'ausencia causa olvido
merece ser de todos olvidado.
El verdadero y firme namorado
está quando 'sta ausente, mas perdido.

Abiva la memoria su sentido.
La soledad levanta su cuydado.
Hallarse de su bien tan apartado
haze su dessear mas encendido.

No sanan las heridas en él dadas,
aun que cesse el mirar que las causó,
si quedan en el alma confirmadas.

Que si uno 'sta con muchas cuchilladas,
por que huya de quién le acuchilló
no por esso serán mejor curadas.

Duélete de mí, señora (Anònim)

Duélete de mí, señora,
señora, duélete de mí,
que si yo penas padezco
todas son, señora, por ti.

El día que no te veo
mil años son para mí,
ni descanso, ni reposo,
ni tengo vida sin ti.

Los días no los bivo
suspirando siempre por ti.
¿Dónd'estás que no te veo,
alma mía, qué es de ti?

Duélete de mí, señora,
señora, duélete de mí,
que si yo penas padezco
todas son, señora, por ti.

Fitxa artística i biografies

María Cristina Kiehr, *soprano*

Ariel Abramovich, *viola de mà*

MARÍA CRISTINA KIEHR

María Cristina Kiehr, nascuda a Tandil (Argentina), inicià els seus estudis musicals amb el violí i descobrí ben aviat la seva vocació pel cant a través de La Cantoría del Buen Pastor de la seva ciutat natal i, més tard, amb Carmen Favre a Buenos Aires. Fascinada per la música antiga, el 1983 es traslladà a Europa per continuar la seva formació amb René Jacobs a la Schola Cantorum Basiliensis i amb Eva Krasznai-Gombos en tècnica vocal.

Durant la seva etapa d'estudis va començar una intensa activitat com a solista i va col·laborar amb figures i formacions destacades com Jordi Savall, Chiara Banchini, Karl-Ernst Schröder, Philippe Herreweghe, Christophe Coin, Franz Brüggen, Nikolaus Harnoncourt, Concerto Köln, Cantus Cölln, Akademie für Alte Musik Berlin, Wiener Philharmoniker i moltes altres. El seu desenvolupament artístic més significatiu fou al costat del clavecinista Jean-Marc Aymes, amb qui va fundar l'ensemble Concerto Soave. Amb aquest conjunt ha enregistrat nombrosos àlbums per als segells Empreinte Digitale i Harmonia Mundi France, dedicats a compositors del segle XVII com Monteverdi, Strozzi, Sances, Scarlatti o d'India, i que han estat reconeguts amb premis com Diapason d'Or o Choc de la Musique.

Tot i la seva especialització en la música del Renaixement i del Barroc, la seva inquietud artística l'ha portat també a explorar repertoris posteriors. Ha brillat en l'àmbit operístic amb obres com *Giasone de Cavalli*, *L'Orfeo*, *L'Incoronazione di Poppea* i *Il Ritorno d'Ulisse in Patria* de Monteverdi, *L'Orontea* de Cesti, *Orpheus* de Telemann, *Dido and Aeneas* de Purcell o *Orlando Paladino* de Haydn, entre moltes altres. La seva carrera internacional l'ha portada a actuar arreu del món: des del Teatro Colón de Buenos Aires fins al Barbican Hall de Londres, passant per sales com el Concertgebouw d'Amsterdam, la Musikverein de Viena, la Philharmonie de Berlín, el Teatro Real de Madrid o la Suntory Hall de Tòquio.

Amb més de 80 enregistraments, destaquen especialment les tres versions del *Vespro della Beata Vergine* de Monteverdi, la *Maddalena ai piedi di Cristo* de Caldara —pel qual rebé el Grammophon Award— i la *Passió segons Sant Mateu* de Bach sota la direcció de Franz Brüggen.

ARIEL ABRAMOVICH

Ariel Abramovich va néixer a Buenos Aires on, ja d'adolescent, va decidir dedicar-se exclusivament a la música del Renaixement. Amb els anys s'ha consolidat com una de les figures de referència en la interpretació del repertori per a viola de mà.

El 1996 es va traslladar a Suïssa per estudiar amb el seu mestre i mentor Hopkinson Smith a la prestigiosa Schola Cantorum Basiliensis i, posteriorment, va ampliar la seva formació amb Eugène Ferré a França.

La trajectòria discogràfica va començar el 2001 amb un enregistrament per al segell Arcana, el primer monogràfic dedicat íntegrament al *vihuelista* Estevan Daça. El 2008, el segell Carpe Diem va publicar el seu segon treball, dedicat a l'obra de Diego Pisador, un altre dels grans *vihuelistes* del Segle d'Or espanyol. Aquest mateix any va iniciar una col·laboració amb el tenor britànic John Potter, centrada en la revisió del repertori de les lute songs angleses. El 2011 funden, juntament amb Anna Maria Friman i Jacob Heringman, el conjunt Alternative History Quartet, amb el qual enregistren dos àlbums per al segell ECM. L'any 2013 va crear el duet Armonía Concertada amb la soprano María Cristina Kiehr, especialitzat en la literatura vocal ibèrica del segle XVI. El seu primer disc, *Imaginario: de un libro de música de vihuela* (Arcana, 2019), constitueix la primera reconstrucció d'un cançoner per a veu i viola de mà. El segon treball del duet, *The Josquin Songbook* (Glossa, 2021), explora les intabulacions de Josquin Desprez per a dues veus i viola de mà. Amb el tenor i musicòleg Jonatan Alvarado, ha gravat el disc *The Huehuetenango Songbook* (Glossa, 2024), amb reconstruccions de música vocal dels manuscrits guatemalencs del segle XVI. També és membre fundador de l'ensemble Da Tempera Velha, amb qui va gravar *The Palacio Songbook* (Glossa, 2023), dedicat als cançoners ibèrics del període tardomedieval.

Ha impartit i imparteix regularment classes magistrals arreu del món. La seva discografia inclou enregistraments per a segells de gran prestigi com ECM, Arcana, Carpe Diem i Glossa, del qual és artista habitual.

Tast gastronòmic

Trufats - @_trufats_

Eixarcolant - *eixarcolant.cat*

Vins de Torre de Lluvià

(varietats recuperades per AMPANS i DO Pla de Bages) - *ampans.cat*

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Diputació
Barcelona

Diputació de Lleida
La força dels municipis

GOBIERNO
DE ESPAÑA

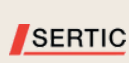
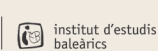
MINISTERIO
DE CULTURA

Amb la col·laboració especial de:

Sabadell
Fundació

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajuda de:

Gestoria Mas Solsona SL · Instal·lacions AGE · Oli Migjorn · Alapont SA · Knauf · Solsona Experience · Oliva Torras · La Mare Cultural · Tèxtil Olius · Òptica Jané · Vidres Solsona · Fustes Jané · La Farga del Solsonès · Farmàcia Òptica Casas · Farmàcia M. Teresa Comas Riu · Òmnium Segarra · Koobin · Constructora de Solsona · Espar Sala · Fusteria Espiral · Gestoria Bials Forumgestió Assessors · Ganivets Pallarès · Carnisseria Solvi · La Salivera · Càmping La Ribera · Allotjaments El Miracle · Hotel El Monegal · Hotel Sant Roc · La Garriga de Castelladral · Urbi Apartments · MMPlats · Casa d'Espiritualitat del Miracle · El Firabar Acústic Barna · Associació d'Amics de Vergós Guerejat · Associació cultural Riubrogent · Associació Amics de Coaner Distribucions Feu · Cuadrench arquitectura

Productors:

Jordi Roca · Casa Dalmases · Cafès Gener · November Tea · Forn Coma · Celler Abadal · Torre Lluvià (DO Pla de Bages i AMPANS) · Col·lectiu Eixarcolant · Mel Solsonina · Casa Cacao · Parc de les Olors de Claret · Carquinyolis del Miracle Formateria Cal Pujolet · Mel de Su · El Rosal · Pàmies Vitae · Aromes de Montserrat · Trufats · Pla d'Abella · Celler Comalats Granja Godall · Casa Guspí · L'Aubagueta · Oli Migjorn · Sal de Cardona · Ous de Simats · Pastoret · La Garbiana · Xocolates Aynousé · Selecte Wine Store · Pastisseria El Príncep · Cellers Domenys · Vins Piteus · Comunitat marroquina de Guissona · L'Olivera · Pastisseria Cal Santa · Fidel Serra · Torrons Vicens · El Celler de Mura · La Cabana d'en Geli · Inés Rosales · Celler Collbaix-El Moli · Forn Pastisseria Camps · Restaurant Crisami · Celler Grau i Grau · Fruits secs Borges · Fruits secs Rius

Mitjans col·laboradors:

Espurnes Barroques és membre de:

